

DISPUTATIO PNEVMATICO-PHYSICA,
QVA
VERITAS COMMUNIS ASSERTI:

QVO
ANIMA
DICITUR ESSE TOTA IN
TOTO CORPORE, ET TOTA
IN QVALIBET PARTE CORPO-
RIS, ECLECTICE EXPENDITUR,

ET
SUB PRÆSIDIO
DN. M. HENR. LUDOVICI
WERNHERI,

SS. Theol. Baccalaurei, & Facult. Philo-
soph. Alesloris,

IN CELEBERRIMA LIPSIENSI ACADEMIA,

Die XV. Maji, A. O. R. MDCCVI.

Publico Examine sssitur

AB AUCT. ET RESPONDENTE

JOHANNE GOTTLOB PETRI,

Gubena-Lusat. SS. Theol. Stud.

LIPSIÆ,

Literis VIDUÆ BRANDENBURGERL

DISPUTATIO

VERITAS COM

A N I M A

DICIT UR ESSE I N

TOTO CORPORE ET I N

QUALIBET PARTE CORPO-

RI

DR. M. H. N. S. S. S. S.

W. R. N. H. H. H.

SS. Theol. Facultatis & Acad. Philo.

IV. C. P. A. S. S. S. S.

D. N. S. S. S. S. S.

JOHANNES

...

I. N. J.

§. I.

Non de Anima generaliter quacunque, sed specialius humana in presenti disquiritur. Quare ut planius omnia evadant, & inani vocum litigio ansa præcidatur, definitio, ex monitu *Tullii*, in limine statim tradenda. Est autem Anima, si pressius hanc vocem sumas, *substantia spiritualis, quæ cum corpore organico intime unita est*; in illo efficacissime operatur, & cum eodem individuum humanum constituit. Quam definitionem paulo distinctius exponemus, idque ad faciliorem susceptæ disputationis intellectum haud parum conferet. Generis loco ponitur *substantia spiritualis*; siquidem utramque cum substantialitatem, tum spiritualitatem sibi jure anima vindicat, & illam quidem cum Entibus per se subsistentibus, hanc vero cum spiritibus completis, Deo & Angelis, communem habet. Existit equidem Anima in corpore, sed non tanquam accidens in suo subjecto, sed ut forma intime subjectum permeans & perficiens: unde corpus subjectum non in hætionis, sed informationis vulgo dicitur. Conf. *Honor. Fabri Tract. de Hom. L. VII. Prop. XLI*. Et sane qui ad accidentium classem animam relegant, non multum ab eorum insania absunt, qui vel ipsam existentiam animæ in dubium impudenter vocant, imo præfractæ negant. Cujus fursuris pristinis temporibus erat, teste *Cic. L. I. Tuscul. Quæst. Num. 21. Phœnecrates* quidam, perfrictæ fron

frontis nugator, audacter clamitans: *Nihil esse omnino animum, & hoc esse nomen rotum inane, frustra q; & animalia & animantes appellari, neq; in homine esse animum seu animam, neq; in bestia, neq; a corpore esse separabilem, quippe quæ nulla sit.* Proh nefanda impudentissimi Scurræ dicta! dignus sane, qui forti humanæ exemptus, & rationali, quam stolide negabat, anima privatus, ad brutorum, quid? cum ne vitam quidem in hisce animaleam admitteret, ad lignorum lapidumque formam conditionemque deprimeretur, pro meritis que infantiæ pœnas lueret.

§. II.

Spiritualem vero & immaterialem esse animæ rationalis substantiam, nulli non, qui singulas ejus functiones rite expendit, liquere potest. Quod enim formas rerum, nulli sensui pervias, nullo phantasmate expressas, tam feliciter arripit, tam acute discernit & dijudicat: quod divisatam scite conjungit, conjuncta tam caute dividit: quod celerrimo & pene incomprehensibili motu hinc inde fertur: quod in se ipsam secedit, super rebus ab omni materia secretis reflectit, unum ex altero colligit, causas, principia & affectiones rerum expendit: quod universalissima & amplissima quæque cogitando occupat: quod, pro mira capacitate sua, nunquam oppletur, nunquam exundat, quantumvis innumera sinu suo complectatur: quod divina & cœlestia appetit: quod tanto virtutis studio ducitur: quod bonarum actionum conscientia lætatur, malarum contristatur &c. hæc omnia facis superque vim animæ spiritualem ac incorpoream, omni materia, licet tenuissima, sublimiorem, arguunt. Fusius ea deducta legas apud *Jo. Bapt. du Hamel de Mente Hum. L. IV. c. III.* Sicut igitur spiritualitas animæ in aprico est, tantoque minus, si vel maxime cætera non essent, in dubium vocanda, quod eandem S. Codex diffuse passim prædicet: Ita in animalium genere soli homini hæc insignis prærogativa debetur, quod corpus cum forma immateriali, nobilissimo spiritu, essentialiter unitum gestet. Equidem haud ignoro, *Mart. Schookium*, quocum & alii faciunt, *Phys. Gen. p. 109.* expressis verbis docere: Brutorum quoque animam spiri-
tua.

tualem esse. Sed rationes, quas affert, nequicquam nos movent. In quatuor autem classes *Schoolicus* distinguit Spiritus. In prima constituit Deum, Spiritum eminentissimum, & plane independentem. In secunda Angelos, spiritus independentes quidem a materia atque subiecto, non tamen causaliter, quippe originem a Deo, seu causa prima, ducentes. In tertia locat animam rationalem, quæ licet Spiritus independens sit quoad suum existere a materia, non tamen independens sit ab illa quoad omnes suas operationes. Ad quartam denique classem reducit animam brutorum, quæ secundum existentiam non minus quam operationes a materia dependeat. *Quid enim*, inquit, *obstat, quo minus admitatur, quanti ordinis spiritus, tam secundum suum existere, tum secundum omnes suas operationes dependens a corpore sive materia. Velim hic probari repugnantiam seu contradictionem a parte illius substantia, quæ censetur spiritus, & manus dabo.* Enim vero fati manifesta hic datur repugnantia. Spiritum enim dici, id est, substantiam immaterialem sive incorpoream, & tamen quoad esse & operari a materia sive corpore dependere, aperte, nî omnia me fallunt, implicat. *Quid enim aliud est a materia quoad suam existentiam dependere, quam de materia participare, eandemque partem sui constitutivam agnoscere, seu, quod idem, corporeum ac materiale esse.* Triplicem alias *Metaphysici* faciunt dependentiam, unam inferiori vocant, seu effectivam; cum quid ab alio seu causa efficiente ortum habet: alteram in esse s. existere; cum quid a principiis internis, materia & forma, pendet: tertiam dicunt in operari; cum quid in agendo ab altero dependet, ejusdemque in producendo aliquo effectu, vel ut auctoris, vel ut instrumenti, indiget. Vid. *Donat. Metaph. Usual. c. XII.* Quod si igitur anima brutorum quoad esse sive existere suum dependet a materia, materia ad ejus essentiam utique spectabit, principiumq; internum constituet, ac adeo & ipsam materialem esse oportebit. Nec video, quæ nos necessitas cogat, cur ad hoc extremum delabi, & spirituales in bestiis animam statuere velinus. Frustra objicitur: Materiam, cum sit moles rudis ac

mortua, omnis vitæ, motus sensusque expers, corpus movere, animare, & ad sensationem aptum reddere non posse? Neque enim massa crassior id præstare supponitur, sed subtilissima & tenuissima quædam materia, cui vitam & motum Deus in creatione primitus impressit, per generationem postea in individuis continuatum, & adhucdum, ob benedictionem divinam vim suam exerentem. Sic vero, inquis, admissa in brutis forma corporea, unum corpus penetrabit alterum, penetratio autem talismodi absurdissima semper sanioribus Philosophis visa? Distinguendum inter penetrationem, quæ cum destructione, & substantiali unius corporis in aliud transmutatione est conjuncta, & eam, quæ aliud corpus duntaxat pervadit, permeat, informat: illa, non hæc, improbat. Neque enim insoliti quiddam est, corpus aliquod crassius a subtiliori *ωσχιωρητικῶς*, citra ullam commixtionem & conversionem, penetrari; quod vel in solo ferro ignito evidentissime conspicitur. Et quæ tandem non paradoxa ex hac de spiritualitate animarum in brutis hypothese fluunt. Sit talis anima spiritualis, sit immaterialis, sic vero & rationalis & immortalis erit? Nulla sequela! Imo vero, quidni spiritus, substantia purissima, in se reflectere, id est, ratiocinari & cogitare possit? obstat voluntas divina? Ubi vero illa est revelata? ubi ulli spiritui vis cogitandi a Deo denegata? Et quid? Num spiritum simul cū corpore animali interiturum credas? Absit! nobilior longe est substantia, quam quæ corpori pro sale sit, ne putrescat. Annihilari spiritus potest, non mori: illud extraordinarium potentie divinæ opus est. Sed missam facimus hanc licem, & è diverticulo in viam redimus.

§. III.

Ad genus animæ pertinent, quæ à nobis hæcenus allata sunt, cœtera definitioni inferra differentiam constituunt. Dicitur autem anima *unita cum corpore*, non artificiali (qualia sunt automata, ad imitandum formam & actiones animales affabre ac ingeniose constructa, nec raro simplicioribus habitum duntaxat, externum spectantibus imponentia) sed naturali organico, non tamen promiscue qualicumque, sed specialius humano, à brutorum

cor-

corporibus miris modis distincto. Unio ipsa non est accidentalis; neque enim duæ substantiæ in essendo completæ accidentaliter & parastatice junguntur, unumque per accidens constituunt: Sed est naturalis s. essentialis, siquidem duæ naturæ incompletæ naturaliter junctæ unam naturam completam, nempe humanam, efficiunt. Equidem *B. Sturmius Phys. Erotem. p. 609.* unionem hanc diserte accidentalem vocat; animam enim definit, quod sit substantia cogitans finita, & cum corpore quodam organico, quod humanum dicimus, accidentaliter unita. Cujus asseriti hanc c.l. rationem reddit: *quia a corpore anima non essentialiter & perpetuo in quovis casu, sed accidentario, dependeat, quamdiu Summo Numini placuerit, h. e. quamdiu corpus ita dispositum fuerit, ut mutuum illud commercium inter ipsum & mentem ipsi arbitrarie unitam exerceri, continuarique possit.* In hoc vero laudat. Viro non adlipulamur. Licet enim in multis actibus à corpore non dependeat anima, neque etiam perpetuo corpori commercio jungatur: nihilominus cum anima per se & sua natura ad id divinitus determinata sit, ut cum corpore organico unita, naturam humanam completam reddat; unio ista potiori longe jure naturalis s. essentialis, quam accidentalis appellanda est; idque tanto magis patefcet, si notabile, quod inter utramque intercedit, discrimen obseruetur, quod tradit *Donat. Metaph. c. VI. §. 30. 33.*

§. IV.

Vinculum, quod substantias diversissimæ naturæ, spiritum quippe & corpus, arctissime conjungit, explicatu perquam difficile est. Multi, ubi ad hanc partem ventum, tam subtiliter & obscure philosophantur, ut, quid de re tam ardua illis videatur, vix conjectando satis assequi liceat. En nobis vel solum *Honar. Fabri*, Virum cœtera doctissimum, ingenio nulli secundum, Peripati nomen honorifice, non tamen, ut cœca Scholasticorum turba solet, superstitione colentem! Is cum *Traçt. de Hom. L. VII. Prop. LI.* fusius de corpore cum anima unione disseruisset, tandem velut in compendio suam de ea mentem traditurus concludit; *His omnibus suppositis, scilicet coëxistentia utriusque, compe-*

neratione, vel intima praesentia, absentia alterius naturae unitae, id est, de-
 fungentia munere forma in corpore, dispositionibus requisitis, tum in
 a primis qualitatibus peruntur, tum in tali fibrarum plexu, compo-
 sitione, nexu, posita sunt; item nexu vel alligatione locali, decreto deniq;
 Dei, quo concursus largiri decrevit, his, inquam, omnibus positis, unio-
 nem resultare ac esse, necesse est. Sat verborum! quae vero num ulli
 distinctum de animae & corporis unione conceptum gignant, am-
 bigo. Sunt, qui corpus inter & animam mediam quandam sub-
 stantiam, unionis negotio perficiendo aptissimam, effingant: Sed haec opinio omnium est absurdissima. Ens enim inter spiri-
 tum & corpus medium, participans utriusque naturam, chimæ-
 ra est, ut cordate iudicat *Summe-Rever. noster D. Cyprian. Disp. III. de Partium Hom. Essential. numero, §. XLIII.* Aut enim talismodi,
 quam comminiscuntur, & mediam appellant, substantia extensa
 est, partesq; extra partes habet, aut non? Si prius, corpus est; sin
 posterius, spiritus est; tertium non datur. Alii alia via incedunt,
 & cum *Anton. le Grand, Jussit. Phil. P. IX. c. III. & Ludov. de la Forge Tract. de Mente Hum. c. XIII.* rem optime confici posse, sibi persva-
 dent, si dicatur, conjunctionem mentis & corporis consistere in
 mutua dependentia ac relatione actionum & passionum ad se in-
 vicem, qua corpus in motibus suis dependeat a mente, & mens in
 operationibus suis vicissim a corpore. Ast nec mutuo hoc acti-
 onum passionumque commercio acquiescere licet; siquidem
 non fons & principium est unionis, sed ejus saltem consequens:
 uniri prius naturae debent, quam in operando invicem concur-
 rant. Sed nec iis assentimur, qui vinculum unionis faciunt
 spiritus vitales per totum corpus diffusos, quantumvis enim
 tenuissimam & subtilissimam eorum substantiam dicant, ve-
 ri tamen corporis, eo quod extensi sunt, rationem habent: quo-
 modo vero corpus spiritum, qualis est anima, afficere, & alii cor-
 pori devincire possit? Cum igitur tot adductae hypotheses pre-
 mantur difficultatibus, necessitas poscit, ut paulo altius tam ad-
 mirandae unionis originem repetamus. Ea autem nobis eum
Excell. Dn. D. Bergero Tract. de Nat. Hum. L. I. c. I. sedet opinio,
 De.

Deum corpus & animam, absque ullo interveniente vinculo & velur glutine, conjunctionis capacem condidisse, ut immediate copulari possint. Equidem indignum judicant curiosi rerum naturalium speculatores, causas secundas temere negligere, & in quovis casu, ubi phœnomenorum ratio danda, merum solummodo voluntatis divinæ arbitrium allegare; cum hoc modo valde compendiosa futura esset Physica nostra: Nihilominus tamen sicut in creationis, & hodiernum in generationis negotio multa rationi minus evidentia in sapientissimam præpotentis Numinis dispositionem resolvi debent: Ita vitio nemini verti potest, si miraculosam substantiæ immaterialis cum materiali unionem, nulla ratione naturali demonstrabilem, ad causam primam immediate referat.

§. V.

Dicitur præterea in definitione animæ, quod efficacissime illa operetur in corpore humano. Quasnam autem operationes edat, num rationales & intellectuales ac voluntarias, an vero simul & animales, de eo acriter disputatur. Nobis prius veritati maxime consentaneum videtur. Etenim cum pleræque actiones animales v. g. concoctio ciborum in ventriculo, circulatio sanguinis, augmentatio corporis, generatio foetus in utero materno, affectuum motus & imperus &c. fiant inscia ac sæpe invita anima rationali, non apparet, quomodo hæc pro earundem causa & principio haberi possit. Accedit, quod animales istiusmodi operationes, eo quod materiales sunt, materiali quoque principio originem suam necessario debeant, aliunde igitur, quam a mente, quæ tota immaterialis & incorporea est, arcessendæ. Sic vero, ais, multiplicandus erit animarum numerus, & ad ternarium fere dilatandus? Una nempe præerit nutritioni & augmentationi: altera sensationem largietur: tertia intellectionem & volitionem efficiet? certe hoc ex professo tradidit *Hundesbagen Tract. sing. de Pluralitate Animarum in homine: & Zeisold Tract. de Anima Sect. I. Art. III. Punct. 2.* quibus cum aliis multis adstipulatur *B. Sturmium Phys. Erotem, Part. Specialiss. Sect. Poster. Art. Sec. 6. II. Phys. Concilia*
Part.

Part. specialiff. S. P. c. 1. Quod si quis autem omnino multiplicationem animæ horreat, licebit abstinere tam odioso numero, & ita simpliciter pronuntiare, ut dicatur, duplex actionum in homine sese exerentium dari principium, alterum immateriale, quod mens appellatur; cui soli honorificus animæ titulus reservetur: alterum materiale, immateriali in quibusdam, non vero in omnibus actibus subordinatum & obnoxium. Consentit nobiscum ingeniosiss. *du Hamel de Corp. Anim. L. I. C. VII. §. 17.* in hoc tamen ab eo discessum facimus, quod existimet, principium, quod diximus, materiale a mente, ceu altiori eoque incorporeo ac imateriali principio, in omnibus dependere, nec se ad agendum, citra ejus influxum, determinare posse. Contrarium siquidem totum secretionis animalis negotium, quo chylus, lympa, sanguis, generantur, & per corpus diffunduntur, ejusque nutritioni inserviunt, quin & alia complures, quas vis vegetans & sentiens, insciente & vel reluctante anima rationali, producit, operationes clarissime evincunt. Motus quidem externos corporis organici majorem partem imperio ac regimini mentis subesse, largimur: sed interiora corporis mens ægre pervadit, tantum abest, ut singula pro arbitrato ordinare ac disponere valeat. Quid denique ultima definitionis animæ superius adductæ verba sibi velint, cum diximus, animam cum corpore constituere totum individuum humanum, facile intelligitur. Exclusam nempe volumus sententiam partim Unitariorum, unam duntaxat in homine partem essentialem admittentium, partim Tripartitorum, tres homini partes substantiales cum Comenio tribuentium; contra quos solide disputat laudat. noster *D. Cyprian*, in tribus hoc de argumento hab. Dissert.

§. VI.

Præmissa sic, explicata & vindicata definitione animæ, uberior jam, quod caput rei est, dispicere nos jubet instituti ratio: *Utrum recte anima dicatur esse totam toto homine, & tota in qualibet parte hominis?* Cujus asserti acerrimos defensores ac propugnatores videas *Honor. Fabri Tract. de Hom. L. VII. Prop. LII. Henr. Kipping.*

ping. *Instit. Phil. Nat. L. IX. c. IV. Slevogt. Disp. I. de Ubiquit. §. 44. Hundeshag. Tract. de Pluralit. Anim. in Hom. c. III. Jac. de Bak Dissert. de Corde, Sect. I. c. I. Goclen. in Exercitat. Scalig. p. 64. seqq. Boucard. de Anima P. III. Theor. 4. & alios complures, quorum magnam nubem adducit Kipping. l. c.* Complectitur autem pervulgatum hoc axioma, si in partes illud secare, & paulo clarioribus verbis ad mentem istorum Philosophorum eloqui libeat, binas distinctas assertiones. Prior est, quod anima, rationalis puta (nam de hac sola jam sermo est) sedem ac domicilium habeat non in certa duntaxat corporis humani parte, sed in omnibus omnino ejusdem partibus ac membris: Posterior cum priori connexa huc redit, quod anima, citra ullam sui multiplicationem, in cunctis membris organicis tota substantialiter existat. Sed enim veritas utriusque assertionis, quantumvis pleno in scholis quondam assensu probaretur, sua jam ætate *Phil. Melanchtoni*, Viro à rerum divinarum ac humanarum scientia instructissimo, suspecta, & prægnantes ob causas, ceu commentitia, rejicienda videbatur, teste *Hundeshag. l. c.* rejecerunt & alii, recentioris maxime ævi Philosophi; itaque & nobis licebit dubitationes nostras contra eam, afferre.

§. VII.

Et primo quidem, quod anima rationalis substantialiter totum corpus & singula ejus membra non inhabitet, quam evidentissime ex eo colligitur, quia alias necessario consequeretur, singula membra ratiocinari, intelligere, velle, eligere, quæ notissimæ sunt animæ rationalis functiones. Jam vero neminem, opinor, fore, qui humeris, manibus, pedibus ratiocinationem, intellectiōnem, volitionem, electionem adscribat. Hisce laqueis Dissidentibus variis sese extricare modis annituntur, quam feliciter, & quod successu, videbimus. Obvertunt alii, animam in qualibet corporis parte inveniri quoad essentiam, non autem quoad potentias. Ast cum potentia sive facultates animæ ab ipsa essentia animæ realiter non differant, non video, quomodo essentialiter alicubi anima esse possit, ut tamen potentia absint & excludantur. Plus in recessu habere videtur, quod alii perhibent, animam esse

quidem in singulis membris secundum potentias, non autem secundum potentiarum actus; scilicet cum anima non immediate & solitarie operationes suas exerceat, sed ministerio corporis utatur, potentias tum demum in actum traduci putant, si organon aptum & præsentī functioni idoneum adfuerit, quo deficiente, animam, licet substantialiter præsentem, operari non posse, ac proinde nec mirari quenquam debere, quod potentia cogitandi ac intelligendi nec in pedibus nec in manibus, quamvis intime hisce membris unita sit, sed solummodo in cerebro, utpote convenientissimo recipiendis phantasmatibus, & formandis speciebus intelligibilibus instrumento, sese exerat. Sed Resp. (1) Mens seu anima, quia actuosissimum principium est, & substantia cogitans, ubi ubi est, ibi non potest non efficacissime operari, & vim cogitandi exercere, quantumvis cesset usus externus sensuum. Quare si supponatur, animam esse in singulis membris, in singulis quoque membris eam reflectere & cogitare, magna cum absurditate dicendum erit. (2) Licet anima, quamdiu vinculis hisce corporeis restricta est, plurima mediate per organa corporis peragat: Id tamen non universaliter accipi debet, quasi omnis cogitatio, omnis intellectio & cognitio nostra à corporis machina penderet. Quoties enim mens confusa & vagabunda phantasmatum turba se subducit? quoties reflectendo in semetipsam secedit, ac unum ex alio profundiori meditatione colligit? Unde Peripateticorum Πολυθρόνηρον: *Nihil esse in intellectu, quod non prius fuerit in sensibus*, non simpliciter concessum est à Philosophis, & contra notabilis differentia inter cognitionem puram, quæ ab anima immediate citra sensuum usum acquiritur, & impuram, quæ ab organo sensorio originem ducit, inculcata est. Conf. Ludov. de la Forge de Mente Hum. c. X. §. XI. Conclude igitur, si anima rationalis quaslibet corporis partes substantialiter obsederit, in qualibet etiam parte actus rationales, eas minimum res concernentes, quæ immediate absque ullo organorum sensoriorum adiumento, cognitione, quam vocant, pura percipiuntur, sedere cense-

feri

feri debet: Atqui nemo, credo, unquam pedem manumve suam
ratiocinantem, intelligentem, cogitantem invenit.

§. VIII.

Præterea si anima rationalis in toto corpore sedem fixisset,
totius quoque corporis absolutum dominium ac regimen exerce-
ret, omnesque functiones animales vel ipsa administraret, vel suis
auspiciis administratas moderaretur: Jam vero tantum abest, ut
ad nutum mentis singula corporis membra intenta sint, ejusdem-
que imperio se subjiciant, ut plurimas actiones illius ingratis pas-
sim edi videas. Mirum sane, animam substantialiter, ut volunt,
toti corpori inesse ac præsidere, & pleraque tamen, quæ in cor-
pore geruntur, ignorare. Quod anima sensitiva in brutis, quam-
vis efficacissime operetur, suarum nihilo secius operationum sit
ignara, non miror, siquidem ista, utpote materialis, super actio-
nes & passiones suas reflectendi vim non habet. Ast mentem,
substantiam quippe spirituales ac intelligentem, quis credat cœ-
co pariter impetu, absque actibus reflexis, interiora corporis ani-
mare, regere ac gubernare?

§. IX.

Quo altius rem omnem perpendo, hoc magis in sententiã
mea confirmor. Anima sane rationalis ubicunque est, ibi & o-
peratur: Sed in venis, in intestinis, in ventriculo, in utero, plu-
ribusque aliis membris non operatur: Ergo nec ibi esse, præsu-
mi potest. Major propositio multa probatione hæud eget, nî ve-
lis dicere, animam aliquibus corporis partibus, citra ullam ope-
rationem, ceu otiosum spectatorem, præsentia simplici adesse.
Quod vero in Minori venis, intestinis, ventriculo &c. ullum
cum mente commercium intercedere negavimus, illud jure fa-
ctum, nemo non agnoscat, qui ponderaverit, motus horum simi-
liumque membrorum non voluntarios, sed necessarios esse, qui
nulla vi cogitandi adjuvari vel cohiberi possint; quamobrem eos
non ab anima rationali, ejusque facultate, vegetandi ac sentiendi,
sed à peculiari & distincto principio, sive illud abusive animam,
sive formam, sive potentiam substantialem nuncupes, pendere,

superius jam cum *Hamelio & Sturmio* tradidimus. Plures, quæ tamen maximam partem levioris sunt momenti, pro destruenda essentiali animæ in toto corpore præsentia, rationes inveniæ apud *Derodon. P. II. Phys. Contr. c. V. Art. 4. Bodin. Theatr. Nat. p. 599. seqq. Timpl. L. II. System. Metaph. c. V. Quæst. 6.*

S. X.

Quodsi ergo anima non est, ut hæcenus evictum, in toto corpore, in qua igitur tandem parte hospitatur, & propriam sedem constituisse, existimari debet? Num in corde? ut putant Peripateticorum haud pauci: Num in centro corporis? quod sibi persuadet *70. Bapt. van Helmonti Tract. de Sede Anima.* An in sanguine? quam sententiam fovere videtur *Guil. Harveus L. de Generat. Animal. (Conf. differt. Casp. Posneri de Princip. Partium in Corp. Anim.)* Minime! Sed iudicio Celebratiff. hujus ævi Medicorum ac Physicorum (è quibus Duumviros Clariff. fulgentissima Witteberg. Acad. Lumina, *Dn. D. Bergerum Tract. de Nat. Hum. p. 330. seqq. & Dn. D. Vaterum Physiol. Sect. VII. c. II. Quæst. IV.* nominaliter sufficiat) in Cerebro, ob nobiliores & diviniore functiones suas cumprimis suscipiendo; quod proin sapientiæ domicilium, memoriæ, iudicii & cogitationum officina appellatur *Andr. Laurentio, Professore Medico in Academia Monspelliensi, L. I. Quæst. IV. Hist. Anatom.* Quomodo autem anima in Cerebro & Ipecciatim ejus centro ovali vel meditullio sedeat, ibidemque officio suo fungatur, & œconomiam corporis administrat, de eo audiamus ingeniose differentem laud. *D. Berger. l. c. p. 332. Cum varie sint, inquit, partes cerebri, cum nulla exercendis sensuum operationibus aptior haberi potest illa, quæ corporis callosi, centrique ovalis nomine donata, quædam est congeries & complexus fibrarum albeniarum, aranea tenuissima vincientium stammina, atque ex arteriis partis cinerea vel vasculosa egredientium, quæ ab Opifice summo mirabiliter colligata, & sibi mutuo conferta, centrum illud & meditullium cerebri contexunt, indeque ulterius productæ, atque in varios collectæ vasculos, ex illo fibrarum fascæ, quem medullam appellamus oblongatam, nervorum nomine in omnes corporis partes deducuntur, hæcque cum meditullio cerebri,*

tanquam stirpe, eo artificio copulant; ut à levi ictu & agitatione illarum fibrarum motus illico vegetus in sensorio communi excitecur, nec raro inde mox motus alii per nervos alios, ad extra atque ad musculos tendentes, resultent, nuda quidem & arbitrio mentis plerumque, interdum vero illa etiam minus attendente. Quamobrem illam cerebri partem, ubi mens opè nervorum ab omnibus membris affici, quæque adeo generatur in corpore, cujus dominarum tenet, sublimis contueri, & vicissim quosdam illius motus, quos ideo voluntarios dicimus, regundo, in corpus agere potest, merito sensorium interius & commune, sensum vero illam mentis operationem jure appellamus, qua ea rerum sensibilibus impressiones, atque inde orientes organorum motus operamur nervorum, hosque rigantis succi ministerio, in illo cerebri medulla percipere & cognoscere potest.

¶ Nunc potiora Adversariorum argumenta in scenam producere, & ad veri stateram expendere libet. *Henr. Kipping*, existentiam animæ rationalis in toto corpore humano & singulis ejus membris clare, ut putat, demonstraturus, formaliter ac syllogistice procedit; *Instit. Phil. Nat. L.IX. c. IV. §. 2.* Sic (1.) concludendo: Nulla forma substantialis operatur, nisi ubi substantialiter præsens est: Atqui omnis vera pars animalis habet operationes aliquas animæ: Ergo omnis vera pars animalis habet sibi animam substantialiter præsentem. (2.) Omnis forma informans permeat totum compositum, & singulas ejus partes: Anima rationalis est forma informans hominem: Ergo permeat totum compositum & singulas ejus partes. (3.) Quodcumque est in toto subjecto informationis, illud etiam in singulis ejus subjecti partibus est: Anima rationalis est in toto subjecto informationis: Ergo etiam in singulis ejus subjecti partibus inest. Enim vero omnis pene hæc argumentatio falla nititur hypothesi, ac si una eademque numero anima, quæ rationalis vulgo dicitur, omnia & singula in corpore nostro munia obiret, triplicemque vim, intellectivam nempe, vegetativam & sensitivam, exerceat. Contrarium pridem Cordatioribus agnovere, & nos illud uberius in antecedentibus persecuti sumus. Habet sane principium immate-

riale, s. anima rationalis, quod agat, habet & principium materia-
le, substantia nempe vegetans & sentiens, peculiare suas functio-
nes, utrumque ut numero, natura & operationibus, sic etiam lo-
co & sede distinguitur. Illud in cerebro, ceu proprio hospicio,
divertit, hoc per totum corpus diffusum est. Admitti proinde
non potest, quod *Kipping*. statuit, animam rationalem totum
corpus informare, & per singula ejus membra, velut instrumenta
sua, operari. Plurima equidem membra, cum primis loco-
motiva, menti parent, & ad illius nutum partes suas exequentur,
quantumvis operandi facultatem non ab ipsa immediate nanci-
scentur, sed ab alia causa inferiori, mentis regimini aliquibus in
actibus & motibus, quos voluntarios ideo appellamus, subdita.
Dantur tamen partes corporis, ad internam maxime ejus stru-
cturam & compositionem pertinentes, quæ omni mentis impe-
rio exsolutæ, ea inscia & sæpius invita, munere suo, ad quod di-
vinitus ordinatæ sunt, funguntur, & propterea pro organis ac
instrumentis animæ rationalis haberi non possunt. Sit insuper
mens forma corporis informans, sed non una, non solitaria, non
adæquata. Denique manifestam petitionem principii committit
Kipping, cum ex eo, quod anima rationalis habitet in toto corpore,
colligit, eandem omnibus quoque membris ac partibus in-
esse. Illud enim *νερόμενον* est, num animæ habitaculum haberi
debeat universon corpus organicum: mirum igitur, pro prin-
cipio & concludendi fundamento assumi, quod in questione est,
& præcipuam litis partem constituit.

§. XII.

Quid *Honor. Fabri*, cui pariter anima rationalis in toto cor-
pore organico collocanda videtur, supra jam eo nomine nobis
notatus, pro se adducat, ipsissima ejus verba dabunt: *Anima, in-
quit, coëxtenditur toti corpori, & omnibus ejusdem partibus, quæ com-
muni cum illo vita gaudent. Quod facile probatur, quia cum anima
constituat esse hominis, haud dubie informat, quicquid ad idem esse per-
tinet. Demus enim v. g. in solo capite esse; igitur manus ad hominis ef-
fe non pertinet, nec est pars ejusdem esse, cum anima, quæ totum illud ef-
fe*

se dat, in manu non sit. Præterea nulla est pars hominis, cui aliqua potentia vitalis non insit: Sed ubi est potentia, ibi est forma, cujus est, ut patet; denique cur potius in una parte, quam in alia esset? Tract. de Anim. Ration. L. VII. Prop. LII. §. 2. Sed nec hæc Fabri, Summi Philosophi, argumenta, licet speciosa videri possint, tanti esse momenti judicamus, ut sententiam nostram destruere valeant. Lustrabimus ea sigillatim. Et primo quidem *zúvew* anima extensa vel coextensa corpori dicitur: quippe in animam, seu spiritum, extensio, quæ partes extra partes ac adeo materialitatem supponit, non cadit. Secundo, ex eo, quod anima rationalis esse hominis constituit, male colligitur, illam omnibus quoque partibus inesse, quæ ad integritatem corporis pertinent. Nullus enim hic nexus! nulla sequela! Et perinde est, ac si quis ita concluderet: doctrina constituit esse hominis docti; Ergo doctrina existit in omnibus membris hominis docti, ergo etiam in manu, in collo, in pede &c. Ad constitutionem hominis non plus requiritur, quam ut anima cum corpore organico intime uniat, hæc vero unio ut in unoquoque præcise corporis membro immediate & substantialiter fiat, necessum non est. Tertio, nullam esse partem hominis, cui aliqua potentia vitalis non insit, largior, vim autem concludendi nullam video, quod propterea statuendum sit, nullam dari partem hominis, cui non anima rationalis insit. Sed ubi potentia est, ibi est & forma, cujus est? haud nego; ostendatur autem prius, potentiam vitalem pro facultate animæ rationalis habendam esse. Ipse *Hon. Fabri* eandem distinctum, licet minus principale rationale animæ subordinatum principium appellat. l. c. Prop. III. & IV. Quamvis, quod indicium malæ causæ est, hic se valde implicet, nec sibi satis constare videatur acutissimi coeterum ingenii Philosophus. Nunc enim Animam rationalem ut formaliter sensitivam & vegetativam sibi concipit: nunc potentiam vegetandi ac sentiendi diversum principium, quod rationali solummodo obnoxium sit, nominat; quæ sane ægre conciliabis. Urgemus præterea: Si anima rationalis ibi est, ubi potentia vitalis est, pilis quoque, unguibus, humoribus, & cum-

primis sanguini eam inesse, haud injuria diceret, quippe in quibus principium vitale vim suam pariter exeret. Ast posterius, ipsius Fabri judicio, absurdum est; quare ut se quodammodo ex-
 triceret, & labanti hypothese suppetias ferat, partibus recensitis potentia vitalis effectum audacter denegat, & nescio quam singularem plantarum vitam affingit. En ipsius verba: *Anima rationalis omnibus inest partibus, quae ad esse hominis pertinent, componuntque corpus humanum, sive illa sentiant, sive tantum vegetent; hinc anima inest ossibus, quae revera vivunt. licet non sentiant, & vero sunt ossa hominis, eorumque usum potentia sentiens ac motrix adhibet: Siqua autem homini insunt, quae illius esse non constituunt, sed sint vel ad ornatum, ut pili, vel ad defensionem, ut ungues, vel ad excrementorum excretionem, ut calli, verrucae &c. haec haud dubie singulari vita vivunt, plantarum scilicet, in carnis solo pullulantium; ac proinde iis anima rationalis non inest; hinc licet tondeantur ac rescentur, homo mutilari non dicitur, ut patet. Anima quoque humoribus non inest, sive excrementis sint, sive alii ad sustentandam hominis vitam à natura destinati, ut sanguis: nec enim sanguis vivit: idem dico de spiritu, halitu, vapore, qui caloris vi ex humore rarefacto assurgit; Hæc Fabri l. c. §. 3. Verum enim vero si tantus honor ossibus habetur, ut de possessione animæ rationalis participare dicantur, cur non multo magis ea prærogativa sanguini, nobilissimæ substantiæ, conceditur? Cur non & unguibus, pilis, verrucis? Sed vivunt hæc vita singulari plantarum? qualis, quæso, est illa, quam singularem appellas? Gratis adstruitur alia, quam quæ à communi principio vitali ortum habet. Quod si igitur anima rationalis in omni corporis parte, cui potentia vitalis inest, locanda fuerit, recensita modo partes pro communi quoque ejus sede & habitaculo agnoscantur, necesse est: vel si consequens falsum est & absurdum, ut revera est, antecedens pariter, quod amplectitur l. c. Fabri, rejiciendum erit. Quarto denique causa, quam sibi Philosophus dari postulat, cur anima rationalis potius in hac, quam in illa aut ista corporis parte poni debeat, in promptu est, quia una pars magis, quam altera, apta est ad exercendas animæ functiones; quin & complures alias rationes*

nes prægnantes superius dedimus, quas hic ad nauseam repetere non libet. Quæ præter allata in contrarium à reliquis Antagonistis adduci solent, exigui fere ponderis sunt, quibus proin distineri nolumus; vel si qua omnino ulteriorem limam mereantur, ea consueti publico reservabimus.

§. XIII.

Destructo jam prioris axiomatis paradoxo membro, ac ostenso, quam incongrue anima rationalis dicatur esse in toto corpore humano: nunc posterioris membri e priori fluentis inconvenientia tanto dilucidius apparebit, cum nempe anima statuitur esse tota in qualibet parte corporis. Etenim si anima est tota in capite, tota in manibus, tota in pedibus, tota in reliquis membris sigillatim spectatis, non habebimus unam, sed plures animas, imo tot animas, quot membris constat corpus nostrum. Equidem Deus, quod exemplum forsan opposueris, citra ullam sui multiplicationem, totus simul in omnibus *æ* existit: Ast à spiritu infinito, qui, replendo omnia ubi, prorsus ubique est, ad finitum argumentari, est inconsequens. Deinde si anima tota simul unoque momento est in pluribus membris loco ac intervallo distinctissimis, qualia sunt v. g. vertex capitis, & planta pedis, anima uno eodemque momento in pluribus erit ubi: Atqui nec omnipræsentia, nec multipræsentia in spiritum finitum cadit. Quid? quod nobilior hoc modo anima esset, quam substantia angelica. Angelus certe, cum hic est, non est alibi, nec simul bina distincta loca vel *æ* essentialiter implet. Quo pacto igitur tanta excellentia & prærogativa animabus vindicari possit? Nihil est, quod *Kip^m ping.* l. c. regerit membra corporis non esse disjuncta, sed connexa sine intervallo, alterum membrum esse extra alterum, sed non citra alterum. Quamvis enim cohæreant partes corporis & sint continuum quoddam: non omnes tamen uno loco, vel saltem non una parte loci subsistunt. Datur insigne omnino inter-

vallum inter caput & pedes, inter brachium dextrum & sinistrum, sive proin unum membrum extra, sive citra aliud ponatur, nondum modus solvitur; sed anima, quod *Timpler*. l. c. observat, in diversis distitisque hoc modo locata partibus, velut extra se ipsam, vel extra essentia suæ fines præpostere constituitur.

§. XIV.

Denique haud obscuram tritum Axioma contradictionem involvit. Siquidem animam rationalem, ajunt, esse totam in toto corpore, id est, in omnibus membris corpus humanum componentibus conjunctim sumtis: sed eandem simul esse dicunt totam in qualibet corporis parte, id est, in membris humanis seorsim ac sigillatim spectatis. Quæ binæ assertiones vix se invicem tolerant. Conciliationem tentat *Hundesbag*. l. c. §. 19. distinguendo inter subjectum informationis adæquatum & inadæquatum. Quod fusius persequitur *Fabr*. l. c. §. 4. *Anima est, ait; tota in toto corpore, & tota in qualibet parte, id est, cum anima sit indivisibilla, tota quidem uni parti corporis inest, sed non totaliter, id est, tota illi inest, sed inadæquate, id est, non tantum illi, sed etiam aliis. Analogiam, addit, habes in puncto physico raro, quod denso quidem coëxtenditur, sed inadæquate; sic punctum physicum curvum tangit planem secundum se totum, sed inadæquate; idem dico de instantibus physicis inæqualibus, idem de Angelo.* Sed nondum omnis repugnantia sublata est. Quod enim toti corpori seu omnibus membris simul sumtis competit, illud singulis seorsim acceptis totum, ut patet, adscribi nequit. Si igitur totum corpus totius animæ, ut volunt, receptaculum est, quomodo igitur, sodes, & pars corporis totam continere animam, citra contradictionem, dici potest. Allata inter subjectum informationis adæquatum & inadæquatum animæ distinctio si vel maxime admitteretur, non aliud evinceret, quam quod in uno membro non omnes functiones suas exerat anima rationalis; si tamen nihilo secius anima secundum essentiam tota collocetur in toto corpore, & tota simul secundum essentiam in qua-

qualibet parte corporis, remanet adhucdum prior dubitatio, & quam arguimus, contradictio. Quod tandem, illustrationis gratia, de puncto physico adducitur simile perobscurum est, & nescio, num rem magis explicet, an implicet; cum primis quod de-cens ad præsentem materiam applicatio ab Auctore non adjecta est.

§. XV.

Sed colligunt Antagonistæ vires, novumque in nos impetum molliuntur, ac omnem simul elabendi occasionem calide præcificuri, ancipiti hoc nos dilemmate stringunt: Aut anima rationalis extensa est per totum corpus? Aut est tota in toto corpore, & tota in qualibet parte totius? alterutrum invictæ veritatis est: non prius; quia anima, ceu spiritus, eo quod est indivisibilis ac impartibilis, omnem simpliciter extensionem respuit: Ergo posterius immoto stat fundamento. Imo vero datur tertium! quale est illud? quo itaque modo anima est in corpore nostro? positive modus exprimi & determinari non potest. Miraris & pene indignaris, positivum a nobis responsum declinari? sed desines mirari, pauloque mitius nobiscum, ubi primus deferbuerit æstus, age, si recorderis, quam exigua & manca sit nostra de spiritibus, in quorum censum & anima rationalis venit, scientia, quamdiu mens nostra vinculis hinc corporeis confrieta est. Dic, quæso te, prius, quem positivum tibi conceptum de spiritu formes, & tum modum pariter, quo animæ spiritualis essentia corpori instet, determinabimus. Spiritus, ais, est substantia incorporea? Nondum acquiesco: conceptus hic mere negativus est; neque enim exprimit, quid spiritus sit, sed quid spiritus non sit. En igitur aliam definitionem: Spiritus est substantia cogitans? Ne sic quidem rem conficis; etenim, ut alia taceam, materia quoque virtute divina elevari potest, ut vim cogitandi exerat. At durum, inquis, & nescio, an possibile menti mole corporea oppressæ, spiritum positive concipere? largior, tecumque difficultatem rei ingenue agnosco & profiteor. Quid vero, si natu-
ra

ra spiritus hominem latet, impetuosius nos urges, ut rationem & modum, quo anima, quæ & ipsa spiritus est, in corpore existat, positivis terminis exponamus? Ne id quidem capimus, quomodo anima in corpus, & corpus vicissim in animam agat; eo quod diversissimam utriusque essentiam & contrarias plane qualitates deprehendimus; tantum abest, ut modum quisquam præsentia animæ in corpore humano determinare valeat. Nonne satius fuerit, in re hæmisperii humani limites transcendente inscitiam suam modeste profiteri, quod hoc casu nemini probrosum, quam cum ratione insanire, & nescio quod inanium vocularum & formularum ignorantia suæ velum obtendere. Liquidiori hic demonstratione opus est, non conglomeratione quorundam vocabulorum sensu carentium, & à natura rei abhorrentium. Multa in physicis, multa in Pneumaticis mentis nostræ aciem subterfugiunt, & adhucdum involuta jacent. Quantumvis igitur modum ad essentia animæ, ceu spiritus, in corpore humano positive concipere, nedum clarè verbis definire, haud possumus (sed nec quemquam alium posse, plane nobis persuasum habemus) Satis tamen est, quod remote procedentes, firmissimis ad liquidum perduxerimus argumentis, Animam, ut non est in corpore toto, ita nec totam esse in qualibet parte corporis.

Et hoc erat demonstrandum.

ADDITAMENTA.

1.

A Nimæ spiritualitas & immortalitas ex lumine naturæ apodictice demonstrari non potest. Faciunt huc verba Senecæ: Multa sunt, quæ esse concedimus, qualia sint, ignoramus, Habere nos animum, cujus imperio & impellimur

mur & revocamur, omnes fatebuntur: quid tamen sit animus ille rector dominusq; nostri, non magis tibi quisquam expediet, quam ubi sit. Alius illum dicit esse spiritum, alius concentum quendam, alius vim divinam & Dei partem, alius tenuissimum aërem, alius incorporalem potentiam. Non deerit, qui sanguinem dicat, qui calorem. Adeo Animo non potest liquere de cœteris rebus, ut adhuc ipse se quærat; L.VII. Nat. Quæst. c.24.

In Animam cadit compositio, scilicet non physica, sed metaphysica.

Ortus animæ valde dubius est, &, quo eunq; modo explicetur, multis difficultatibus obnoxius, adeo ut nihil certi in hoc negotio vel a Traducianis, quos vocant; vel a Creatianis definiri possit.

IV.

Cum *πρωτον δεκτικον* peccati sit anima, non corpus; quæritur, an accurate loquantur, qui dicunt, radicem peccati tolli in cinerum?

Ani:

V.
 Anima non est extensa, sed omnis quantitatis ex-
 pers, non habens partes extra partes.

VI.
 Μετεμψύχωσις Pythagorica valde ridicula est, & ipsis
 sanioribus Ethnicis improbata.

VII.
 Præter animam & corpus pars terria essentialis in
 homine non datur.

VIII.
 Monstruosa est opinio Burseri, quod scribit L. III,
 Instit. Phys. C. 3. animæ partem aliquam refelli
 una, cum membrum aliquod viventis corpo-
 ris amputatur, & corrumpi, donec postliminio
 restituatur, & velut nova reproducatur, tunc
 cum Deus redder animæ corpus suum in resur-
 rectione universali.

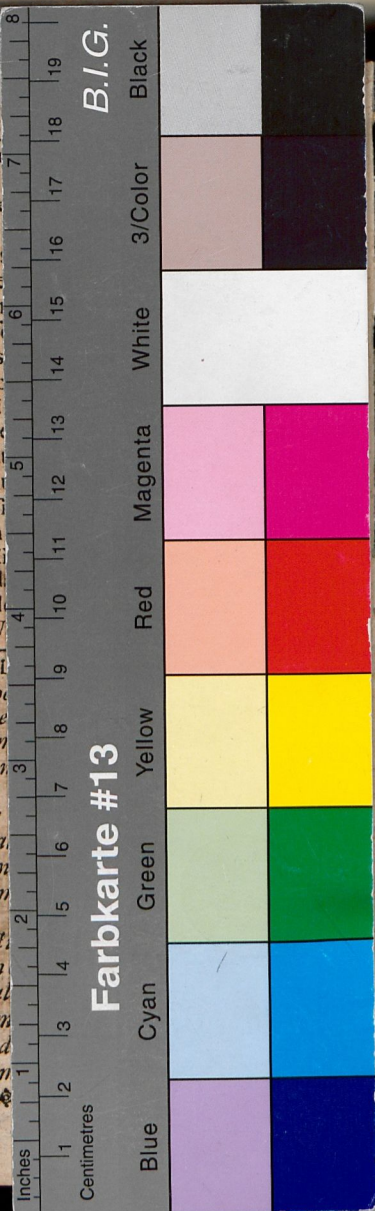
ULB Halle 3
003 620 00X

5b,

VII
17

DISPUTATIO PNEVMATICO-PHYSICA,
QVA
VERITAS COMMUNIS ASSERTI:
QVO
ANIMA
DICITUR ESSE TOTA IN
TOTO CORPORE, ET TOTA
IN QUALIBET PARTE CORPO-
RIS, ECLECTICE EXPENDITUR,

ET
SUB PRÆSIDIO
DN. M. HENR. LUDOVICI
WERNHERI,

SS. Theol. Baccalaurei, & Facult. Philo-
soph. Assessoris,
IN CELEBERRIMA LIPSIENSI ACADEMIA,

Die XV. Maji, A. O. R. MDCCVI.
Publico Examine sſtitur

AB AUCT. ET RESPONDENTE

JOHANNE GOTTLOB PETRI,

Gubena-Lufat. SS. Theol. Stud.

LIPSIÆ,
Literis VIDUÆ BRANDENBURGERI.